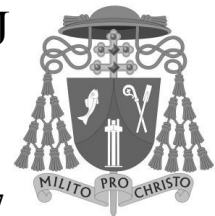

BIULETYN ARCHIDIECEZJI GDAŃSKIEJ

Nr 47, 10 grudnia 2009

wydawany przez Centrum Informacyjne Archidiecezji Gdańskiej
ul. Biskupa Edmunda Nowickiego 1, 80-330 Gdańsk-Oliwa
www.adalbertus.gda.pl adalbertus@diecezja.gda.pl tel. 0603456007

DO ODCZYTANIA Z AMBON

Zaproszenie Metropolity Gdańskiego na Msze Święte transmitowane przez TV Polonia w III i IV Niedziele Adwentu

Drodzy Diecezjanie !

Grudniowe dni w naszej Ojczyźnie to czas Adwentu, a także czas pamięci o wydarzeniach, które miały miejsce na Wybrzeżu. Chcemy modlić się za tych, co oddali życie w obronie ludzi pracy i za wolność Ojczyzny.

Zapraszam zatem na transmitowane przez TV Polonia Msze św., które będę sprawował w III niedzielę adwentu, 13 grudnia br., o godz. 13.00 w kościele pw. NMP Królowej Różańca Świętego w Gdańsku-Przymorzu (Okraglak, Plac NMP 2) oraz w IV niedzielę, 20 grudnia br., o godz. 13.00 w kościele pw. św. Jadwigi Śląskiej w Gdańsku-Nowym Porcie (ul. Ks. M. Góreckiego 18), gdzie nasze modlitwy zanosić będziemy przez wstawiennictwo błogosławionego męczennika gdańskiego, Ks. Mariana Góreckiego, związanego z tutejszą parafią.

+ Sławoj Leszek Głódź
Arcybiskup Metropolita Gdański

HOMILIA

Homilia Arcybiskupa Metropolity Gdańskiego Sławoja Leszka Głódzia wygłoszona podczas Mszy Świętej z Obrzędem Konsekracji Dziewic w parafii pw. Matki Bożej Królowej Korony Polskiej dnia 8 grudnia 2009 roku w uroczystość Niepokalanego Poczęcia NMP o godz. 18.00.

Czytania:

Rdz 3,9-15.20;

Ps 98,1-4;

Ef 1,3-6.11-12;

Łk 1,28; Łk 1,26-38

„Oto Ja, służebnica Pańska, niech Mi się stanie według twego słowa!” (Łk 1,38). Maryja razem z prorokiem Izajaszem i Janem Chrzcicielem, jest jedną z trzech postaci, prowadzących

nas przez okres Adwentu. Maryja uczy nas, jak przygotować nasze serca na spotkanie z Bogiem w Tajemnicy Bożego Narodzenia.

Przypadająca dzisiaj Uroczystość Jej Niepokalanego Poczęcia zachęca do zapatrzania się w ten wzór życia łaski: życia dla Boga i dla ludzi. Pozdrowienie Archaniola Gabriela: „Bądź pozdrowiona, pełna łaski, Pan jest z Tobą” (Łk 1,28), to najmocniejszy dowód na Niepokalane Poczęcie Maryi. Nie byłaby Ona w całym tego słowa znaczeniu „pełna łaski”, gdyby choć przez chwilę została dotknięta przez grzech.

1. Wysłuchaliśmy przed chwilą słów Ewangelii Zwiastowania. Tego pełnego piękna, duchowej mocy dialogu pokornej służebnicy Pańskiej z Aniołem Bożym, zwiastunem niezwyklej tajemnicy: „Oto poczniesz i porodysz Syna, któremu nadasz imię Jezus. Będzie On wielki i będzie nazwany Synem Najwyższego, a Pan Bóg da Mu tron Jego praojca, Dawida. Będzie panował nad domem Jakuba na wieki, a Jego panowaniu nie będzie końca” (Łk 1,31-33).

Poprzez dzieje Kościoła i dzieje ludzi biegnie ufna i pokorna odpowiedź Maryi: „Oto ja służebnica Pańska, niech mi się stanie według twego słowa” (Łk 1,38). Taka jest wiara Kościoła, i taka jest nasza wiara! „Błogosławiona jesteś, któraś uwierzyła, że spełnią się słowa powiedziane Ci od Pana” (Łk 1,45). „Niech mi się stanie”. Te słowa Maryi powinny nadawać sens odpowiedzi, jaką każdy z nas jest zobowiązany udzielić na dar swojego powołania. Dzisiaj tej odpowiedzi „Niech mi się stanie według twego słowa”, udzieli siedem niewiast, które wybrały Chrystusa jako swojego Oblubieńca.

2. Ryt obrzędu konsekracji dziewic – *Ordo Consecrationis Virginum* – został zatwierdzony po Soborze Watykańskim II przez Papieża Pawła VI. Począwszy od pierwszych wieków chrześcijaństwa dziewice były konsekrowane przez biskupa. Pozostając przy swoich rodzinach rozwijały życie duchowe i służyły bliźnim. Wraz z rozwojem życia zakonnego

samotne formy życia konsekrowanego stały się w Kościele mniej popularne.

Historia Kościoła zachowała jednak dla naszej pamięci znaczące przykłady dziewic konsekrowanych. W 353 roku papież Liberiusz konsekrował w Rzymie Marcelinę, rodzoną siostrę św. Ambrożego, którego wspomnienie obchodziliśmy wczoraj. Święta Genowefa z V wieku była dziewicą konsekrowaną przez biskupa Paryża. Przykład jej życia działał na współczesne jej dziewczęta, które postanowiły iść w jej ślady.

Również nowsza historia Kościoła w Polsce w osobach Sług Bożych – kandydatek na ołtarze ukazuje specyficzny model życia chrześcijańskiego, odmienny od życia małżeńskiego lub zakonnego.

Wanda Justyna Malczewska (1822–1896) niezamężna, pochodząca z ziemiaństwa (radomskie), złożyła prywatny ślub czystości. Z zawodu pielęgniarka, opiekująca się mieszkańcami wsi w majątku rodzinnym. Jej życie było skupione na modlitwie, umartwieniu i posługiwaniu bliźnim. Po śmierci ujawniło się, iż przez ostatnie 22 lata życia była mistyczką. Przepowiedziała odzyskanie niepodległości przez Polskę. Papież Benedykt XVI promulgował dekret Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych o heroiczności jej cnót.

Sługa Boża Rozalia Celakówna (1901–1944) niezamężna, była świecką apostołką kultu Najświętszego Serca Pana Jezusa. Podobnie jak Wanda była pielęgniarką. Uświęciła się w bliskości ludzkiej duchowej nędzy.

Sługa Boża Anna Janke (1921–1976) niezamężna, była świecką apostołką wiary wśród młodzieży. Wyniesione z domu tradycje nauczycielskie i patriotyczne kultywowała najpierw służąc w czasie II wojny światowej Polskiemu Państwu Podziemnemu w tajnym harcerstwie i konspiracyjnej drukarni w Jarosławiu. Po wojnie ukończyła studia polonistyczne, jako nauczycielka skutecznie walczyła o Boga w duszach socjalistycznie indoktrynowanej młodzieży. 10 lat temu akta jej procesu beatyfikacyjnego przekazano do Rzymu.

3. Mamy dziś przed sobą siedem niewiast, pragnących ofiarować swoje życie na służbę Bogu. Niektórzy z ich otoczenia mogą się czuć

nieco zdziwieni ich postanowieniem. Ani zakonnice, ani kobiety myślące o zamążpójściu, tylko dziewice konsekrowane.

Konsekracja dziewic jest w swojej istocie obrzędem zaślubin Chrystusowi. Nie ma prawdziwych zaślubin bez miłości. Kobiety, które tu widzicie, pragną wyjść za Jezusa Chrystusa z miłości oblubieńczej. Czynią to ochotnie i radośnie. Ich gotowość jest dla nas jednym ze znaków wiary w to, że Jezus żyje, że jest żywą i kochającą Osobą.

Czy to oznacza, że kobiety zamężne mniej kochają Chrystusa? Nie! One kochają Chrystusa i uświęcają się w małżeństwie, ale w inny sposób. Dziewictwo jest bowiem stanem całego człowieka, nie tylko ciała, ale duszy i ducha. Jest obrazem Kościoła jako Oblubienicy, którą zaślubił Jezus Chrystus – Oblubieniec. Powołanie dziewicy konsekrowanej oznacza bycie poślubionym Chrystusowi, dlatego obrączka zostaje włożona na palec. Ona właśnie jest znakiem świadczącym o miłości Kościoła – Oblubienicy.

Dziewice z dniem konsekracji nie mają obowiązku gdziekolwiek się przeprowadzać. Dziewica otrzymuje konsekrację w Kościele i dla Kościoła. Obecne tu Panie reprezentują wiele kierunków wykształcenia, umiejętności zawodowych, bogactwo doświadczeń życia w kościele, na poziomie parafii, diecezji, a nawet i Kościoła w innych krajach. Jedna z nich pracuje w Kurii, inna w biurze parafialnym. Katechizują, pracują na swoje utrzymanie. Inna z kolei pisze ikony. Z pewnością dzisiejszy obrzęd nie jest dla nich ucieczką od życia. Jest chrześcijańskim zobowiązaniem, podobnie jak pozostałe wypływającym z łaski Chrztu Świętego. Zobowiązaniem radosnym, choć nie pozbawionym krzyża.

Jakakolwiek forma życia chrześcijanina, wymaga osobistego podjęcia na co dzień własnego krzyża. Tak jest w kapłaństwie i w małżeństwie, w zakonie i w samotnym życiu konsekrowanym, w trwałym wdowieństwie i w życiu niezamężnym. Bez dźwignięcia Krzyża Chrystusowego zawsze zwycięży egoizm, Krzyż, pod którym wiernie stanęła Niepokalana Najświętsza Dziewica Maryja, stał się zwycięstwem miłości Boga do ludzi, Chrystusa do Kościoła.

4. Umiłowani! 155 lata temu, 8 grudnia 1854 roku, w bazylice Piotrowej Ojciec Święty Pius IX bullą *Ineffabilis Deus*, proklamował dogmat wiary o Niepokalanym Poczęciu Maryi, ogłaszając, orzekając i określając, „iż Maryja Panna od pierwszej chwili swego poczęcia – mocą szczególnej łaski i przywileju wszechmocnego Boga, mocą przewidzianych zasług Jezusa Chrystusa, Zbawiciela rodzaju ludzkiego – została zachowana nietknięta od wszelkiej zmyły grzechu pierworodnego”.

Maryja od momentu swojego poczęcia została zachowana nie tylko od wszelkiego grzechu, którego mogłaby się dopuścić, ale również od dziedzicznego przez nas wszystkich grzechu pierworodnego. Stało się tak, chociaż jeszcze nie była wtedy Matką Boga. Bóg jednak, ze względu na przyszłe zbawcze wydarzenie Zwiastowania, uchronił Maryję przed grzesznością. Maryja była więc poczęta w łasce uświęcającej, wolna od wszelkich konsekwencji wynikających z grzechu pierworodnego (np. śmierci – stąd w Kościele obchodzimy uroczystość Jej Wniebowzięcia, a nie śmierci).

W czasie objawień w Lourdes w 1858 r. Maryja potwierdziła ogłoszony zaledwie cztery lata wcześniej dogmat. Bernardcie Soubirous przedstawiła się mówiąc: „Jestem Niepokalane Poczęcie”. Kościół na Wschodzie prawdy o Niepokalanym Poczęciu Maryi nie nigdy ogłaszał, gdyż była ona na Wschodzie od zawsze powszechnie wyznawana.

5. Ze wszystkich ludzi na ziemi, którzy urodzili się w stanie grzechu pierworodnego, jedynie Najświętsza Maryja Panna została od niego zachowana, dlatego anioł przy powitaniu rzekł do Niej: „Łaski pełna”. Wielu Ojców Kościoła — jak mówi Sobór Watykański II — przedstawia Maryję, Matkę Chrystusa, jako nową Ewę (podobnie jak Chrystus jest nowym Adamem według św. Pawła). Maryja zajmuje miejsce Ewy i staje się przeciwieństwem tego, czym była Ewa, która wraz z Adamem, stała się przyczyną powszechnego upadku w stan grzeszności.

Pierwsze czytanie z Księgi Rodzaju opisuje najgłębszy dramat, jaki rozegrał się w dziejach ludzkości: upadek pierwszych rodziców, którego skutkiem było pojawienie się śmierci w dziele stworzenia. Po grzechu popełnionym

przez Adama i Ewę w raju nastąpiła cisza i strach przed zbliżeniem się do Boga. Przed Stwórcą, który cieszył się z piękna swojego stworzenia, stanął świat rozbity i dotknięty przez zło. Bóg jednak objawia się jako miłosierny. Staje po stronie człowieka, przeciwko wężowi – będącemu symbolem zła – który zostaje przeklęty. „Wprowadzam nieprzyjaźń między ciebie a niewiastę, pomiędzy potomstwo twoje a potomstwo jej: ono zmiażdży ci głowę, a ty zmiażdżysz mu piętę” (Rdz 3,15).

Ten werset z Księgi Rodzaju jest określany jako «protoewangelia», a więc jako pierwsze ogłoszenie zwycięstwa człowieka nad grzechem i śmiercią. Zwycięstwo to przypisane jest Maryi i jej potomstwu. Maryja staje się matką wszystkich żyjących.

6. W drugim czytaniu do Efezjan, św. Paweł ukazuje, że to co dotyczy każdego chrześcijanina, w sposób wyjątkowy dotyczy Maryi. To w Niej, w całej pełni zrealizowany został Boży zamysł, „abyśmy byli święci i nieskalani przed Jego obliczem” (Ef 1,4), to znaczy całkowicie poświęceni na służbę dla Niego. „Święci” – czyli odseparowani od tego wszystkiego, co jest światowe i grzeszne.

To dzięki Maryi w pełni mógł zostać zrealizowany plan Tego, który „z miłości przeznaczył nas dla siebie jako przybranych synów” (Ef 1,4) i córki. To zdanie św. Pawła jest dla nas kluczem do właściwego zrozumienia Dobrej Nowiny i ufnej odpowiedzi Bogu na nasze powołanie. „Oto Ja służebnica Pańska, niech Mi się stanie według twego słowa!” (Łk 1,38).

Przeżywamy Czas Adwentu. Mówiąc o Adwencie nie możemy zapomnieć o Matce Bożej. Adwent jest czasem maryjnym. Maryja jest dla nas przykładem przyjęcia Syna Bożego, który stał się człowiekiem. Czuwanie nie jest bierną postawą. Maryja uczy nas jak mamy oczekiwać na przychodzącego Chrystusa. Wskazuje, że każda przemiana, która ma się dokonać w naszym życiu, musi być ukierunkowana na Jej Syna.

„Niech mi się stanie według twego słowa”. Ileż razy na drogach naszego życia przychodzi nam stanąć wobec Bożych wezwań, wobec sytuacji, które wymagają wypowiedzenia naszego *fiat*. Ileż jest takich sytuacji, kiedy to *fiat* przychodzi

z trudem, z wahaniem. A ile takich sytuacji, kiedy nie zostaje wypowiedziane.

Dzisiejsza konsekracja siedmiu dziewic jest wielkim świętem dla Kościoła Gdańskiego. Dziewice konsekrowane, wpatrując się w Najświętszą Maryję Pannę, pragną pełnić wolę Boga w ich codziennym życiu i w posłudze Kościołowi Gdańskiemu.

„Tylko w tej przyjaźni z Chrystusem – jak mówił Benedykt XVI – otwierają się na oścież drzwi życia. Tylko w tej przyjaźni rzeczywiście otwierają się wielkie możliwości człowieka. Tylko w tej przyjaźni doświadczamy tego, co jest piękne i co wyzwala (...). [Chrystus] niczego nie zabiera, a daje wszystko. Kto oddaje się Jemu, otrzymuje stokroć więcej. Tak! Otwórzcie, otwórzcie na oścież drzwi Chrystusowi, a znajdziecie prawdziwe życie” (zakończenie homilii, 24 kwietnia 2005 – inauguracja pontyfikatu Benedykta XVI).

Dzisiaj, Drogie Kandydatki, poślubiacie Chrystusa jako swego Oblubieńca. Otwieracie Wasze serca na prawdziwe życie. Przy tej okazji, kieruję słowa wdzięczności w stronę Waszych Rodziców. Z Bożą pomocą wychowaliście dobre córki Kościoła.

Siostry i Bracia zgromadzeni w tej Świątyni! Polecajmy w naszej modlitwie te siedem niewiast, które dokonają aktu zaślubin z Chrystusem. Powierzajmy je przez wstawiennictwo Matki Bożej.

„Bądź pozdrowiona, bez zmyślenia poczęta,
W której przedwieczne zamieszkało Słowo,
Bądź pozdrowiona, o Maryjo Święta,
Bądź pozdrowiona, Królowo!”
Amen.

W NAJBLIŻSZYM CZASIE

Rekolekcje dla osób w związkach niesakramentalnych rozpoczynają się dzisiaj o godz. 19.00 w Bazylice Św. Mikołaja w Gdańsku (ul. Świętojańska 72). Ojcowie dominikanie zapraszają wszystkich żyjących w powtórnych, niesakramentalnych małżeństwach, osoby rozwiedzione oraz ich rodziny. Rekolekcje będzie prowadzić dominikanin, o. Mirosław Ostrowski z Warszawy, wieloletni duszpasterz małżeństw niesakramentalnych.

10–12 grudnia 2009, czwartek – sobota

Spotkanie opłatkowe kapłanów diecezjalnych i zakonnych, na które zaprasza Arcybiskup Metropolita Gdański Sławoj Leszek Głódź, odbędzie się w najbliższą sobotę o godz. 9.30 w Auli Jana Pawła II w Gdańsku Oliwie. Rozpocniemy je wspólną modlitwą brewiarzową (godzina przedpołudniowa – teksty będą przygotowane), po czym wraz z Księżmi Biskupami złożymy sobie życzenia dzieląc się opłatkiem. Niech w Roku Kapłańskim, nasze spotkanie umocni więzi wspólnoty kapłańskiej i przygotowuje do przeżywania Świąt Narodzenia Pańskiego.

/-/ Ks. Andrzej Pradela

Dyrektor Wydziału Duszpasterskiego

12 grudnia 2009, sobota

Msza św. wspólnoty rodziców po stracie dziecka będzie odprawiona w najbliższą sobotę o godz. 15.00 w Sanktuarium Matki Bożej Fatimskiej w Gdańsku-Żabiance (boczna nawa kościoła). Po zakończeniu Eucharystii odbędzie się wspólne palenie świec pod krzyżem misyjnym (prosimy o zabranie ze sobą małego znicza). Więcej informacji na stronie <http://www.stratadziecka.pl>

12 grudnia 2009, sobota

Spotkanie opłatkowe uczestników i sympatyków Pieszej Pielgrzymki Kaszubskiej z Helu na Jasną Górę rozpocznie się Eucharystią w kościele św. Apostołów Piotra i Pawła w Pucku w III Niedzielę Adwentu o godz. 13.15. Po Mszy św. wspólna agapa w Centrum im. Bpa K. Dominika.

13 grudnia 2009, niedziela

Kaplica Królewska przy Bazylice Mariackiej w Gdańsku zaprasza na koncerty w kolejne niedziele Adwentu, o godz. 16.30, połączone ze wspólnym śpiewem pieśni kościelnych. Wykonawcy: ks. Robert Kaczorowski – baryton; Ewa Rytel – pozytyw organowy. W programie utwory o tematyce sakralnej, polskie pieśni adwentowe.

13 grudnia 2009, niedziela

Adventus Lucis. Koncert pamięci Ofiar Grudnia '70 i '81. Już po raz drugi Europejskie Centrum Solidarności pragnie zaprosić mieszkańców Trójmiasta do wspólnej zadumy nad losem tych, którzy w Grudniu 1970 r. i w Grudniu 1981 r. zapłacili najwyższą cenę za to, żebyśmy mogli żyć w wolnej Polsce. Tegoroczny koncert odbędzie się w najbliższą

niedzielę o godz. 19.00 w kościele pw. Świętej Trójcy w Gdańsku. Poetycka konstrukcja *Adventus Lucis* (Oczekiwanie Światła) nawiązuje do kolejnych części Mszy św. adwentowej, a tytułowe oczekiwanie światła jest metaforą odzyskiwania przez Polskę niepodległości. W widowisku mającym formę oratorium wystąpią m.in. Janusz Radek, Marian Opania, Wojciech Brzeziński. Wstęp na koncert jest bezpłatny.

13 grudnia 2009, niedziela

Adwentowe rekolekcje akademickie

Duszpasterstwo akademickie „Na Czarnej” zaprasza na adwentowe rekolekcje akademickie: 13–16.12.2009 (niedziela – środa), godz. 20.00 w kościele Najświętszego Serca Jezusowego we Wrzeszczu. Rekolekcje głosi ks. Andrzej Leszczyński, Duszpasterz Młodzieży Archidiecezji Gdańskiej.

13-16 grudnia 2009, niedziela-środa

Zaproszenie na obchody XXXIX rocznicy Wydarzeń Grudniowych na Wybrzeżu 16–17 grudnia br.

Zbliżają się na naszej Gdańskiej Ziemi dni, które boleśnie zapisały się w dziejach mieszkającej tu społeczności. Zapraszam zatem do wzięcia udziału w uroczystościach z okazji XXXVIII rocznicy Wydarzeń Grudniowych na Wybrzeżu, które odbędą się w dniach 16–17 grudnia br. w Gdańsku i Gdyni. Program:

16 grudnia, Gdańsk:

18.00 – Msza św. w Bazylice św. Brygidy w Gdańsku pod przewodnictwem Arcybiskupa Metropolity Gdańskiego Sławoja Leszka Głódzia;

19.15 – Przemarsz pod pomnik Poległych Stoczniovców (Plac Solidarności);

19.45 – Uroczystości na Placu Solidarności (Hymn państwowy, modlitwa pod pomnikiem, Apel Poległych, złożenie wieńców i wiązanek, wystąpienia).

17 grudnia, Gdynia:

6.00 – Modlitwa i złożenie kwiatów pod Pomnikiem Ofiar Grudnia 1970 (przy przystanku kolejki Gdynia Stocznia) z udziałem Arcybiskupa Metropolity Gdańskiego Sławoja Leszka Głódzia;

16.30 – Msza św. w kościele pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Gdyni oraz modlitwa pod Pomnikiem przy Urzędzie Miasta.

16–17 grudnia 2009, środa – czwartek

Sopockie Betlejem CARITAS po raz trzeci

W tym roku CARITAS Archidiecezji Gdańskiej zaprasza na plac przed Kościołem św. Jerzego w Sopocie (ul. Kościuszki 1). Otwarcie – na scenie przed Kościołem w czwartek, 17 grudnia br., o godz. 17.00 – m.in. przyniesienie światełka betlejemskiego przez harcerzy oraz występy. W dniach 18–20 grudnia w godz. 10:00–19:00 planowane są występy na scenie przed Kościołem, kramiki z upominkami świątecznymi, szopka z żywymi zwierzętami i inne atrakcje.

17-20 grudnia 2009, czwartek-niedziela

ODBYŁO SIĘ

Uroczystość wmurowania kamienia węgielnego pod przyszłą siedzibę Arcybiskupa Metropolity Gdańskiego Sławoja Leszka Głódzia w Gdańsku-Starych

Szkotach odbyła się 7 grudnia br. o godz. 15.00. Obecni byli m.in. marszałek Jan Kozłowski, wicemarszałek Mieczysław Struk, wojewoda Roman Zaborowski, wiceprezydent Gdańska Wacław Bielawski, prezydent Sopotu Jacek Karnowski, prezydent Gdyni Wojciech Szczurek oraz wojewódzki konserwator zabytków Marian Kwapiński. Zgodnie z tradycją, w specjalnej tubie został wmurowany akt erekcyjny, podpisany przez Arcybiskupa Metropolite, obecnych biskupów i zaproszonych gości. W tubie znalazły się także m.in. symboliczne euro, przekazane przez marszałka Jana Kozłowskiego oraz aktualne numery „Dziennika Bałtyckiego”, a także tygodników „Gość niedzielny” i „Idziemy”. By zaznaczyć jedność kościoła lokalnego, wmurowano również dwa szczególne kamienie – jeden pochodzący z Bazyliki Archikatedralnej w Gdańsku-Oliwie z 1635 roku, a drugi z Konkatedry – Bazyliki Mariackiej w Gdańsku z XVI wieku. Na zakończenie Arcybiskup Metropolita Gdański podziękował wszystkim gościom za udział w uroczystości i zaprosił na okolicznościową agapę.

Modlitwa błogosławieństwa:

Panie Jezu Chryste, Synu Boga żywego, który jesteś kamieniem węgielnym i niewzruszonym fundamentem Swego Kościoła, dziękujemy Ci, że możemy w Twoim świętym Imieniu położyć te kamienie węgielne pochodzące z obu

gdańskich katedr – Katedry Oliwskiej i konkatedry – Bazyliki Mariackiej w Gdańsku, na znak łączności z sercem archidiecezji. Pobłogosław ✠ te kamienie i wszystkich, którzy się tu trują.

Panie Boże, miłosierny Ojcze! Ty uczyniłeś Syna Swego kamieniem węgielnym Twego Kościoła. Prosimy Cię, wejrzyj przeto łaskawym okiem na to miejsce i dom, który będzie rezydencją Arcybiskupa Metropolity Gdańskiego, dom, w którym Ty będziesz Panem i Gospodarzem. Spraw, aby on był domem Twojej chwały i miłości. Weź w Swoją łaskawą opiekę wszystkich, którzy tu pracują, aby nikt nie poniósł szkody i nikt nie uległ wypadkowi przy tej budowie.

Jezu Chryste, Ty jesteś początkiem i końcem wszystkich rzeczy, prosimy Cię przeto pokornie: Bądź także początkiem, wzrostem i dokończeniem tego dzieła, które rozpoczęliśmy na cześć i chwałę Twego imienia, który z Bogiem Ojcem i Duchem Świętym żyjesz i królujesz na wieki wieków. Amen.

NEKROLOGI

Dnia 8 grudnia 2009 roku w godzinach porannych, w Hospicjum św. Wawrzyńca w Gdyni-Oksywiu, w wieku 86 lat, w 57 roku kapłaństwa, zmarł zaopatrzony sakramentami świętymi **Ksiądz Kanonik Kazimierz Sadowski**, emeryt rezydujący przy parafii pw. Ducha Świętego i św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Gdyni-Obłużu.

Pochodził z wiejskiej rodziny z terenu archidiecezji warszawskiej. Był synem kupca Wincentego i Katarzyny z domu Wiśniewskiej. Urodził się 24 lutego 1923 r. w Trębaczewie, powiat Rawa Mazowiecka. Świadeństwo maturalne złożył w liceum dla dorosłych w Warszawie.

Od lat chłopięcych marzył, by zostać księdzem. Do Seminarium w Pelplinie wstąpił 26 lipca 1947 r. Do diecezji pelplińskiej – jako kandydata do seminarium – skierował go Ks. Hilary Jastak, który podczas wojny pracował na terenie archidiecezji warszawskiej. Świecenia kapłańskie otrzymał z rąk Ks. Biskupa Kazimierza Kowalskiego 20 grudnia 1952 r

Pełnił następujące funkcje duszpasterskie i honorowe: od 1952 do 1954 wikariusz, par. św. Stanisława Męczennika, Subkowy; od 1954 do 1956 wikariusz, par. Św. Józefa, Tczew; od 1956 do 1959 wikariusz, par. Najświętszego Serca Pana Jezusa, Gdynia; od 1959 do 1961 wikariusz, par. Św. Józefa, Toruń; od 1961 do 1983 administrator, par. Łopatki; od 1983 do 1991 proboszcz, par. Trzebcz; od 1 lutego 1991 emeryt, par. Ducha Świętego i św. Katarzyny Aleksandryjskiej, Gdynia-Obłuże. Od 1999 r. kanonik honorowy kapituły archikatedralnej w Oliwie, od 2001 kanonik honorowy kapituły kolegiackiej gdyńskiej.

Śp. Ks. Kanonik Kazimierz Sadowski był człowiekiem dobrym, mającym dobre relacje z przełożonymi i braćmi w kapłaństwie, oddanym Kościołowi – co wypływało z jego powołania do kapłaństwa, którego pragnął „aby jak najwięcej dusz pozyskać dla Boga” (z życiorysu złożonego do seminarium duchownego).

Uroczystości pogrzebowe pod przewodnictwem Ks. Biskupa Ryszarda Kasyny, odbędą się w piątek, 11 grudnia br. o godz. 11.00 w kościele pw. Ducha Św. i św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Gdyni-Obłużu. Pochówek nastąpi na cmentarzu parafialnym w Gdyni Oksywiu.

R. i P.

NA ANTENIE

Radio Plus Gdańsk:

Poniedziałek – piątek:

06.12 *Ewangeliarz*

07.12 *Patron Dnia*

07.24 *Ksiądz dobrze nastawiony* – ks. Jerzy Kownacki

11.26. *Książka z Plusem* (tylko w piątek)

16.45 *Nasza historia* (tylko we wtorek)

16.45 *Nic o nas bez nas* – jak budować społeczność lokalną (tylko w środę)

16.45 *Blżej – magazyn ekologiczny* – goście Alicji Samolewicz wyjaśniają, co to są kwaśne deszcze, dlaczego nie można wypalać trawy lub co zrobić z plastikowymi opakowaniami (tylko w czwartek)

21.00 *Twarzą w twarz* – publicystyka Piotra Zworskiego (poniedziałek, środa, piątek),
Plus znaczy więcej – publicystyka Iwony Demskiej (wtorek, czwartek, niedziela).
Szczegółowy program autorskich audycji na najbliższy tydzień:

Prawie 10 procent Polaków ciągle uważa, że niepełnosprawnością intelektualną można się zarazić. Większość z nas widzi takie osoby tylko i wyłącznie na stanowisku sprzątaczk. Z rezerwą odnosimy się także do ludzi dotkniętych trwałym kalectwem. Jak zmienić nasze myślenie o osobach niepełnosprawnych i jak wyrównywać ich szanse w społeczeństwie? Gośćmi Iwony Demskiej będą Dariusz Majorek i Paweł Czaplinski zajmujący się problemami ludzi niepełnosprawnych.

10 grudnia 2009, czwartek

Szukanie nowych przeżyć, naśladowanie innych, trudności emocjonalne i ucieczka od rzeczywistości to tylko niektóre przyczyny sięgania przez młodzież po narkotyki. Uzależnienie przychodzi błyskawicznie, powrót do zdrowia i normalnego życia to długa i trudna droga. O terapii i postterpii ludzi uzależnionych w rozmowie z Radkiem Nowakiem, psychoterapeutą uzależnień.

13 grudnia 2009, niedziela

Gotujemy, sprzątam, robimy prezenty, a wszystko po to, żeby jak zwykle nastąpiły idealne święta, jak z rodzinnego zdjęcia. Tymczasem, kiedy siadamy do uroczystej kolacji, czujemy już tylko ogromne zmęczenie. Jak unikać czyhających na nas świątecznych pułapek? Gościem programu będzie Magdalena Żadkowska, socjolog.

15 grudnia 2009, wtorek

7.00–11.00 *„Poranek z Alicją”*, w tym program o. dr Ksawerego Knotza OFMCap *„Porannik miłosny”*

Niedziela

07.52 *Ewangeliarz*

09.10 *Książki dobrze nastawiony* – ks. Jerzy Kownacki

12.10 *Rozmowa Adama Hlebowicza z Arcybiskupem Metropolity Gdańskim Sławojem Leszkiem Głódziem*

17.30 – *Msza Święta* transmitowana z kościoła św. Elżbiety w Gdańsku.

Radio Gdańsk:

Niedziela 7.05–7.25 W Drodze
(magazyn katolicki)

Telewizja Gdańsk:

Niedziela

8.00 *Słowo o Ewangelii*

GOŚĆ NIEDZIELNY POLECA

W najnowszym numerze „Gościa” przeczytamy m.in.:

- „Stań się ogniem” – o jałmużnie, służbie i uczciwości (o tym, kogo pochłonie ogień Boży) rozmowa z o. Augustynem Pelanowskim w cyklu „Pokażę Ci drogę do nieba”;
- „Hipokrates rozcieńczony” – czy przysięga Hipokratesa nadal obowiązuje lekarzy?
- „Recepta na zabijanie” – sprzedać, nie sprzedać, czyli dylematy moralne farmaceutów katolików.

W tym numerze „Gościa Niedzielnego” specjalny dodatek „Bioetyka katolicka”, a w nim: nauczanie Kościoła na temat problemów bioetycznych; medyczne aspekty *in vitro*; moralna ocena projektów ustaw bioetycznych.

Edycja archidiecezjalna: Kolejne święta i kolejne zmaganie z być albo mieć. Byłoby nudne, gdybyśmy co roku przypominali sprawy oczywiste, że święta nie polegają jedynie na przygotowaniu choinki, stołu czy prezentów. A przygotowanie do nich nie może zakończyć się jedynie na wędrowaniu z lampionem na rotaty. Człowiek potrzebuje czegoś więcej. Proponujemy więc, żebyśmy wszyscy wyruszyli w głąb siebie. Choćby na szlak Pięknej Miłości, o którym piszemy na s. VI–VII. A jeśli nie znudzi nas jeszcze wędrowanie proponujemy nie tylko adwentowe propozycje Radia Plus. W tym roku właśnie w czasie oczekiwania na czas narodzin Zbawiciela nasze bratnie medium postanowiło przenieść swoich słuchaczy oczami wyobraźni do miejsc, które na pewno warto zobaczyć. Dzieje Pomorza to ogromny potencjał, ciekawa i barwna historia, którą warto poznać. Więcej na ten temat w rozmowie ks. S. Czaleja z red. Adamem Hlebowiczem na s.III. A teraz udajemy się nieco dalej do miejsc znanych

z historii Czyngis chana. Marta Bejm, studentka położnictwa Uniwersytetu Medycznego w Gdańsku jest podróżniczką. Czego szuka i po co wyjeżdża aż tak daleko? Myśl o wyjeździe na misję zrodziła się w jej głowie już w wieku sześciu lat. Po raz pierwszy z koleżanką pojechały do Ugandy jeszcze w liceum. Warto przeczytać jej opowieść, więcej na s. IV. A na koniec stańmy w obronie krzyża. Mądrze i zdecydowanie. Warto się przebudzić, gdy wokół szaleje bezwyznaniowość i nijakość. Może warto pójść śladem Akcji Katolickiej. Więcej na s. V.

Andrzej Urbański

PLANOWANE WYDARZENIA

Adwentowy dzień skupienia dla nadzwyczajnych szafarzy Komunii Świętej

W sobotę, dnia 19 grudnia br. o godz. 11.00 w parafii pw. Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Gdyni, odbędzie się Adwentowy Dzień Skupienia dla wszystkich Nadzwyczajnych Szafarzy Komunii św., którzy dotąd zostali wprowadzeni do tej posługi. Udział w dniu skupienia jest dla wszystkich obowiązkowy. Księży Proboszczów prosimy o przekazanie tej informacji zainteresowanym.

Ks. Edmund Skalski

Przewodniczący Archidiecezjalnej Komisji Liturgicznej

19 grudnia 2009, sobota

Coroczne spotkanie opłatkowe Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Archidiecezji Gdańskiej odbędzie się 20 grudnia br. w Parafii Przemienienia Pańskiego w Gdyni-Cisowej. Spotkanie rozpocznie się Mszą Św. o godzinie 19.00. Podczas spotkania zostaną poruszone bieżące sprawy Stowarzyszenia.

20 grudnia 2009, niedziela

Duszpasterstwo Osób i Rodzin zagrożonych działalnością sekt zaprasza na katechezę o zagrożeniach duchowych w każdą trzecią niedzielę miesiąca (z wyjątkiem wakacji) w kościele Chrystusa Odkupiciela przy ulicy Gdyńskiej 8 w Gdańsku-Żabiance. Rozpoczęcie po Mszy Świętej o godz. 18.00. Najbliższa katecheza odbędzie się 20 grudnia br. Dlaczego tak łatwo wierzymy w przepowiednie, wróżby i horoskopy – czy to tylko zabawa? Wygłosi ją Ks. Grzegorz Daroszewski, Diecezjalny Duszpasterz Osób i Rodzin zagrożonych

działalnością sekt. Po Katechezach jest możliwość nabycia literatury na temat zagrożeń duchowych oraz kolejnych numerów BIULETYNU – kwartalnika poświęconego współczesnym zagrożeniom duchowym. Więcej informacji pod numerem telefonu 501 337 277.

20 grudnia 2009, niedziela

Marsz Życia w Rumi po raz piąty W ostatnią niedzielę grudnia tego roku Kościół w liturgii obchodzi Święto Świętej Rodziny z Nazaretu, w której przyszedł na świat i wychował się Syn Boży, Jezus Chrystus. Jest to zarazem patronalne święto wszystkich chrześcijańskich Rodzin. Przyjdźmy na V Marsz w Obronie Życia, Świętości Rodzin i poszanowania godności ludzkiej ulicami naszego miasta. Rozpoczęcie nastąpi na wieczornej Mszy świętej o godz. 18.30 w kościele pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Rumi, a następnie przemaszerujemy ulicami: Starowiejską i Dąbrowskiego do kościoła pw. Najświętszej Maryi Panny Wspomożenia Wiernych w Rumi, gdzie Marsz zakończy się uroczystym błogosławieństwem Rodzin i wszystkich uczestników naszego Marszu.

Zapraszają Rodziny Domowego Kościoła Ruchu Światło – Życie wraz z Duszpasterzami.

27 grudnia 2009, niedziela

SYGNAŁY

Informacja dotycząca dystrybucji prasy katolickiej w naszych parafiach.

„Wiedza. Wartości. Pamięć.”

„Środki społecznego przekazu nabrały takiego znaczenia, że są dla wielu głównym narzędziem kierującym i inspirującym postawy indywidualne, rodzinne, społeczne. Jest to problem złożony, ponieważ kultura ta, bardziej jeszcze aniżeli ze względu na treści, ma wpływ ze względu na istnienie nowych sposobów komunikowania przy pomocy nieznaney dotąd techniki i języka (...).

W środkach przekazu Kościół znajduje (jednak) cenne wsparcie dla szerzenia Ewangelii i wartości religii, dla krzewienia dialogu i współpracy ekumenicznej i między religijnej, jak również dla obrony tych trwałych zasad, które są niezbędne do budowy społeczeństwa szanującego godność osoby ludzkiej i wyczulonej na wspólne dobro (...).

Aktualne zjawisko społecznego przekazu skłania Kościół do swego rodzaju duszpasterskiej i kulturalnej rewizji, tak aby być w stanie podjąć w odpowiedni sposób epokowy przełom, którego jesteśmy świadkami. Wyrazicielami tej potrzeby powinni stać się przede wszystkim Pasterze: jest bowiem rzeczą ważną zadbanie o to, aby przepowiadanie Ewangelii odbywało się w sposób sugestywny, który pobudziłby do jej słuchania i sprzyjał jej przyjęciu.

Watykan, 24 stycznia 2005, we wspomnienie świętego Franciszka Salezego, patrona dziennikarzy. Tłumaczenie listu apostolskiego Jana Pawła II „Szybki rozwój”. Dokument ogłoszono w Watykanie 21 lutego, w 40. rocznicę soborowego dekretu o mediach *Inter mirifica*.

Właśnie niedługo minie 19 lat, od kiedy pierwsza dostawa gazet realizowana przez Dział Dystrybucji Prasy Fundacji „Przyjęcie Daru Życia” trafiła do parafii w diecezji gdańskiej. Dzięki kapłanom pracującym w parafiach nasza praca i zaangażowanie mogła stać się pomostem dla wydawców czasopism w docieraniu do szerokiej grupy odbiorców. Zebrane doświadczenie skłoniło nas do ponowienia propozycji wyposażenia wszystkich parafii, w których duszpasterze wyrażą taką wolę, w stojaki do dystrybucji czasopism. Stojak prześlemy nieodpłatnie po zgłoszeniu telefonicznym (058 35 13 308), wraz z upominkiem – książką Roberto de Mattei *Dyktatura Relatywizmu*.

W ramach projektu „Wiedza. Wartości. Pamięć.” Chcielibyśmy także poprosić księży proboszczów, aby w miarę możliwości umieszczali w ogłoszeniach parafialnych informację o treściach zawartych w prasie dostępnej w naszych parafiach. Dawniej hasłem tej akcji było: „20 sekund w ogłoszeniach parafialnych...”, dziś bardzo prosimy choćby o 15 sekund. Ze swej strony informujemy jednocześnie, że akcja ta zostanie wsparta w grudniu spotami emitowanymi w regionalnych rozgłośniach radiowych.

Mamy nadzieję, że proponowane działania okażą się wsparciem codziennego zaangażowania kapłanów w pracę duszpasterską.

Dział Dystrybucji Prasy
Fundacji PDŻ

W dniu 18 grudnia br. o godz. 13.00 w sali 104 w Sądzie Apelacyjnym w Gdańsku (ul. Nowe Ogrody 28/29) odbędzie się rozprawa apelacyjna w sprawie powództwa Adama Darskiego (Nergala) przeciwko Ryszardowi Nowakowi (szefowi Ogólnopolskiego Komitetu Obrony przed Sektami). W dniu 11 marca br. Ryszard Nowak w Sądzie Okręgowym w Gdańsku przegrał pierwszy proces wytoczony mu przez lidera zespołu *Behemoth*, Adama Darskiego, za to, że Nowak nazwał go „przestępcą”.

Określenia „przestępca” Nowak użył w wywiadzie dla lokalnej internetowej „Gazety Świętojańskiej”, opowiadając o koncercie, w czasie którego Adam Darski (Nergal) wyraził się wulgarnie o Biblii, podał ją i rozrzucił jej resztki wśród publiczności oraz powiedział, że Kościół Katolicki, to (cytat) „...zbrodnicza sekta”. Wyżej wymieniony koncert odbył się 13 września 2007 roku w Klubie „Ucho” w Gdyni”.

Ryszard Nowak określenia „przestępca” użył wobec Darskiego w rozumieniu 196 paragrafu Kodeksu Karnego, który mówi o obrazie uczuć religijnych: „Kto obraża uczucia religijne innych osób, znieważając publicznie przedmiot czci religijnej lub miejsce przeznaczone do publicznego wykonywania obrzędów religijnych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2”.

Ks. Grzegorz Daroszewski
Archidiecezjalny Duszpasterz Osób i Rodzin
zagrożonych działalnością sekt

ROK KAPŁAŃSKI

Trwa Rok Kapłański. Z tej okazji przypominamy fragmenty listu (dokończenie) Jana Pawła II do kapłanów na Wielki Czwartek 2000 roku:

Verbum caro, panem verum Verbo carnem efficit, fitque sanguis Christi merum, et si sensus deficit, ad firmandum cor sincerum sola fides sufficit.

Czyńcie to na moją pamiątkę

Tajemnica eucharystyczna, w której jest ogłaszana i uroczyście wyznawana śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa w oczekiwaniu

na Jego przyjście, jest samym sercem życia Kościoła. Dla nas zaś ma ona znaczenie zupełnie szczególne: stanowi mianowicie samo centrum naszej posługi. Posługa ta nie jest oczywiście ograniczona do sprawowania Eucharystii, ale obejmuje głoszenie słowa, uświęcanie ludzi przez sakramenty i przewodzenie Ludowi Bożemu we wspólnocie i w służbie. Jednakże Eucharystia jest centrum, z którego to wszystko promieniuje i ku któremu wszystko prowadzi. Wraz z Eucharystią narodziło się w Wieczerniku nasze kapłaństwo.

«To czyńcie na moją pamiątkę!» (Łk 22,19): słowa Chrystusa, choć skierowane do całego Kościoła, powierzone są jako szczególne zadanie tym, którzy przejmą posługę pierwszych Apostołów. To im Jezus powierza dopiero co dokonany czyn przemiany chleba w Jego Ciało i wina w Jego Krew — czyn, w którym On wyraża się jako Kapłan i Żertwa. Chrystus pragnie, aby od tej chwili Jego czyn stawał się w sposób sakramentalny przez ręce kapłanów także czynem Kościoła. Kiedy mówi: «to czyńcie», wskazuje nie tylko na czyn, ale także na jego sprawczy podmiot, to znaczy ustanawia kapłaństwo ministerialne, które staje się w ten sposób jednym z konstytutywnych elementów samego Kościoła.

Ten czyn ma być spełniany «na Jego pamiątkę»: to wskazanie jest istotne. Eucharystyczny czyn sprawowany przez kapłanów będzie uobecniał w każdym pokoleniu chrześcijan, w każdym zakątku ziemi dzieło dokonane przez Chrystusa. Gdziekolwiek sprawowana będzie Eucharystia, tam w sposób bezkrwawy uobecni się krwawa ofiara Kalwarii, tam obecny będzie sam Chrystus, Odkupiciel świata.

«To czyńcie na moją pamiątkę!». Kto słyszy te słowa tutaj, w murach Wieczernika, odruchowo próbuje sobie wyobrazić, jakich uczuć doznawał Chrystus. Były to dramatyczne godziny poprzedzające mękę. Ewangelista Jan przytacza przejmujące słowa, którymi Mistrz przygotowuje Apostołów na swoje odejście. Jakież smutek widać w ich oczach: «ponieważ to wam powiedziałem, smutek nappełnił wam serce» (J 16,6). Ale Jezus dodaje im otuchy: «Nie zostawię was sierotami: Przyjdę do was» (J 14,18). Chociaż misterium paschalne zabierze im Go sprzed oczu, On będzie bardziej

niż kiedykolwiek obecny w ich życiu, i to «przez wszystkie dni, aż do skończenia świata» (Mt 28,20).

Pamiątka uobecniająca

Jego obecność będzie się wyrażać na wiele sposobów. Z pewnością jednak jej wyrazem najwznioślejszym będzie obecność eucharystyczna: nie zwyczajne wspomnienie, ale «pamiątka» uobecniająca; nie tylko symboliczne odniesienie do przeszłości, ale żywa obecność Pana wśród nas. Jej gwarantem pozostanie na zawsze Duch Święty, nieustannie udzielany w liturgii eucharystycznej, aby chleb i wino stały się Ciałem i Krwią Chrystusa: jest to ten sam Duch, który wieczorem w dniu Paschy, w tymże Wieczerniku, został «tchnięty» na Apostołów (por. J 20,22) i który zastał ich tutaj, zgromadzonych razem z Maryją, także w dniu Pięćdziesiątnicy. Zstąpił wtedy na nich niczym gwałtowny wichur i ogień (por. Dz 2,1–4) i kazał im iść na wszystkie strony świata, aby głosili słowo i gromadzili Lud Boży na «łamaniu chleba» (por. Dz 2,42).

Wieczernik jest właśnie miejscem tego «narodzenia». To tutaj rozpoczyna się dla świata nowa obecność Chrystusa, która nieustannie urzeczywistnia się wszędzie tam, gdzie sprawowana jest Eucharystia i gdzie kapłan używa Chrystusowi swojego głosu, powtarzając święte słowa ustanowienia.

Ta eucharystyczna obecność przetrwała dwa tysiąclecia dziejów Kościoła i będzie mu towarzyszyć aż do końca czasów. Fakt, że jesteśmy tak ściśle związani z tą tajemnicą, jest dla nas źródłem radości i równocześnie źródłem odpowiedzialności. Dzisiaj chcemy to sobie uświadomić z sercem pełnym zachwytu i wdzięczności i z takimi uczuciami wejść w paschalne Triduum męki, śmierci i zmartwychwstania Chrystusa.

Zadanie Wieczernika

Bądźmy wierni «zadaniu» Wieczernika. Sprawujmy zawsze świętą Eucharystię z żarliwą pobożnością. Spędzajmy często długie chwile na adoracji Chrystusa eucharystycznego. Eucharystia niech będzie dla nas «szkołą życia». W ciągu stuleci liczni kapłani znajdowali w Eucharystii pokrzepienie obiecanie im przez Jezusa w dniu Ostatniej

Wieczerzy, sposób na przezwycięzenie samotności, pomoc w znoszeniu cierpień, pokarm dający siłę, by znów wyruszyć w drogę po każdym rozczarowaniu, wewnętrzną energię, która pozwala dochować wierności dokonanemu raz wyborowi. Świadczenie, jakie będziemy umieli dawać Ludowi Bożemu w celebracji eucharystycznej, zależy w dużej mierze od naszej osobistej więzi z Eucharystią.

Odkryjmy na nowo nasze kapłaństwo w świetle Eucharystii! Pomóżmy także naszym wspólnotom odkryć ten skarb w codziennie sprawowanej Mszy św., a zwłaszcza w szczególnie uroczystej liturgii niedzielnej. Niech dzięki waszej pracy apostołskiej wzrasta miłość do Chrystusa obecnego w Eucharystii.

Obraz Chrystusa spożywającego Ostatnią Wieczerzę w otoczeniu uczniów niech napełni każdego z was poczuciem braterstwa i wspólnoty. Wielcy malarze doskonalili swój kunszt przedstawiając oblicze Chrystusa pośród Apostołów w scenie Ostatniej Wieczerzy: czyż można zapomnieć arcydzieło Leonarda? Ale tylko święci potrafią przeniknąć mocą miłości głębię tej tajemnicy, jak gdyby wzorem Jana opierali głowę na piersi Chrystusa (por. J 13,25). Stajemy tu bowiem u szczytu miłości: «umiłowawszy swoich na świecie, do końca ich umiłowali».

Jan Paweł II

PRYMAS KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO W POLSCE

W kolejnych czterech numerach Biuletynu publikujemy obszernie fragmenty artykułu ks. Bolesława Kumora „Prymas Kościoła Katolickiego w Polsce. Znaczenie i rola w dziejach Polski” (Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne, XVI, 1983, s. 157–169). Poniżej część czwarta – ostatnia.

Prymas w Polsce odrodzonej (po 1918 r.)

1. Kto jest Prymasem Polski? Decyzje rzymskie z 1925 r.

Wraz z odzyskaniem niepodległości przez państwo polskie powstała sporna kwestia: komu przysługuje tytuł i prerogatywy Prymasa Polski? Pretensje bowiem do tej godności i urzędu wysunęli arcybiskupi: warszawski, Aleksander Krakowski, który zaczął się tytułować „prymasem Królestwa Polskiego”

zgodnie z bullą papieską z 1818 r., oraz w myśl wiekowych tradycji i przywilejów papieskich metropolita gnieźnieński, Edmund Dalbor, który wznowił tytuł „prymasa Polski”.

Ponieważ część ziem polskich wraz z Warszawą wcześniej otrzymała możliwości działania, dlatego metropolita Kakowski szybciej rozpoczął dość szeroką działalność kościelną, która w niektórych wypadkach przypominała jurysdykcję prymasowską. Jeszcze w 1916 r. wezwał na Konferencję Episkopatu do Warszawy biskupów metropolii warszawskiej, a nadto biskupów z Wilna, Jerzego Matulewicza, i ze Żmudzi, Franciszka Karewicza, chociaż obydwaj nie należeli do metropolii warszawskiej. Co więcej, nosił się nawet z zamiarem zaproszenia na tę konferencję biskupów zaboru austriackiego. Korzystając ze stuletniej rocznicy założenia metropolii warszawskiej, zaprosił on na dzień 13 III 1917 r. metropolitów i biskupów ziem polskich trzech zaborów, którzy rzeczywiście przybyli do Warszawy łącznie z metropolitą Gniezna i Poznania, Edmundem Dalborem.

Zorganizowanie tych uroczystości i odbycie I konferencji biskupów polskich z trzech zaborów napotykało na poważne trudności ze strony okupacyjnych władz niemieckich. Obawiano się bowiem, jak donosił o tym w ściśle poufnym piśmie do Wiednia delegat rządu austriackiego w Warszawie, że „cała ta impreza bez cienia wszelkich wątpliwości może odegrać również doniosłą rolę polityczną” (28 II 1917). Już po pierwszym dniu Uroczystości warszawskich delegat poufnie donosił do Wiednia: „cała Warszawa jest pod wielkim wrażeniem konferencji biskupów polskich, którzy przybyli tu w liczbie 12 ze wszystkich ziem polskich z wyjątkiem Litwy na czele z arcybiskupem Gniezna i Poznania, Edmundem Dalborem”. Jego też obecność wzbudziła szczególne zainteresowanie władz okupacyjnych. „Na jego obecność – relacjonował delegat austriacki – kładzie się tu specjalny nacisk, jako że uważa się go za prymasa Polski i przewodniczącego wszystkich biskupów polskich i że w jego obecności znalazła usymbolizowanie jedność ziem polskich na odcinku kościelnym”. W relacji tej nie omieszkało podkreślić, że była to pierwsza od czasów rozbiorowych

konferencja biskupów polskich z prymasem. Z konferencji tej wysłano telegram do pap. Benedykta XV, podpisany na pierwszym miejscu przez kard. Edmunda Dalbora. Stwierdzono w nim, że „podpisani uważają się za jeden naród i że spodziewają się odrodzenia jego niepodległości”.

Ten też poważny wzrost opinii publicznej samej Warszawy w kierunku prymasowskiego Gniezna wpłynął na uaktywnienie się na polu kościelnym arcybiskupa Aleksandra Kakowskiego. Tak w 1918 r. konsekrował dla Mińska (metropolia mohylowska) biskupa Zygmunta Łozińskiego, od 1919 zaczął używać szat purpurowych, a jedna z komisji konferencji biskupów metropolii warszawskiej pod jego przewodnictwem zaczęła przygotowywać materiały i problemy do przyszłego konkordatu polskiego. Pozycję jego wzmacniał fakt, że był on metropolitą stolicy odradzającego się państwa polskiego. Jeszcze w 1916 r. został członkiem trójosobowej regencji proklamowanego przez państwa centralne Królestwa Polskiego. Niemalże też znaczenie posiadał fakt, że był on konsekratorem Achillea Rattiego (1919), który w 1922 r. został papieżem (Pius XI). To stanowisko kard. A. Kakowskiego i jego szeroka działalność kościelna i polityczna nie mogły ująć uwagi metropolity Gniezna i Poznania, Edmunda Dalbora, oraz opinii publicznej kraju.

Nic dziwnego, że mianowany na kardynała dzień później od kard. Kakowskiego, Edmund Dalbor z Gniezna (15 XII 1919), zaczął niebawem bronić starożytnych praw prymasowskich Gniezna. W 1919 r. wznowił i on tytuł prymasa Polski. On też zwołał powagą prymasowską Konferencję Episkopatu całej Polski do Gniezna (1919) i jej przewodniczył, podobnie jak na wszystkich późniejszych. W lutym 1919 r. odprawił uroczyste nabożeństwo w archikatedrze warszawskiej św. Jana Chrzciciela na rozpoczęcie pierwszego sejmiku odrodzonej Polski. W kwietniu 1922 r. był obecny w Wilnie na uroczystym przyłączeniu Wileńszczyzny do Polski. W tym samym czasie otworzył kancelarię prymasowską w Warszawie i zaczął faktycznie wykonywać jurysdykcję prymasowską nad całą Polską. Jego działalność poparła cała opinia publiczna w kraju.

Tymczasem wznowieniu jurysdykcji prymasowskiej od początku byli niechętni nuncjusze papiescy, widząc w niej poważną konkurencję dla siebie. Jeszcze w 1918 r. nuncjusz Achilles Ratti (późniejszy pap. Pius XI) doradzał kard. A. Kakowskiemu, by wznowił nie używany od przeszło 80 lat tytuł „prymasa Królestwa Polskiego”, a na konferencji episkopatu w dniu 14 III 1919 roku jemu pierwszemu podał do podpisania protokół konferencji. Kard. A. Kakowski podał go jednakże kard. Dalborowi. Pod wpływem nuncjatury Stolica Apostolska w listach skierowanych do biskupów polskich na pierwszym miejscu wymienia kard. A. Kakowskiego. Istotną przyczyną tej niechęci, jak podał w swoim pamiętniku kard. A. Kakowski, był fakt, że „nuncjatura zatrwożyła się, że kardynał prymas gnieźnieński zechce jako *legatus natus* wykonywać jurysdykcję kościelną obok nuncjusza”. Jeszcze bardziej niechętnym dla Gniezna okazał się następny nuncjusz apostolski, W. Lauri, który „ostro zwalczał prymasa Dalbora i zabiegał w Rzymie o zamknięcie kancelarii prymasowskiej w Warszawie”.

W tej sytuacji prymas E. Dalbor z Gniezna zwrócił się do pap. Piusa XI z prośbą o ostateczną decyzję w kwestii spornej i o potwierdzenie dawnych prerogatyw prymacjalnych dla Gniezna. Wówczas to pod wpływem sugestii nuncjatury warszawskiej Kongregacja dla Nadzwyczajnych Spraw Kościoła dekretem z dnia 5 II 1925 r.:

- 1) zatwierdziła arcybiskupom Gniezna i Warszawy tytuły – pierwszemu „prymas Polski”, drugiemu „prymas Królestwa Polskiego”;
- 2) potwierdziła obydwom hierarchom przywilej noszenia szat purpurowych na wzór kardynałów rzymskich;
- 3) co się tyczy jurysdykcji, którą stolica gnieźnieńska chce wykonywać na terytorium prymasostwa, a nawet na terytorium obecnej Polski (...), na wszelki wypadek Stolica Apostolska znosi ją *ad cautelam*”;
- 4) konsekwentnie kancelaria prymasowska w Warszawie powinna być zamknięta.

W ten sposób faktycznie po przeszło 400 latach Stolica Apostolska zniosła jurysdykcję prymasowską w Polsce na 5 dni przed podpisaniem konkordatu między rządem polskim a Stolicą Apostolską. Konkordat nie poruszał problemu prymasostwa polskiego. Stało się to głównie za sprawą nuncjatury papieskiej w Warszawie, nie bez poparcia kard. A. Kakowskiego z Warszawy.

2. Unia Gniezno–Warszawa (1946)

Trzeba stwierdzić, że negatywne decyzje rzymskie z 1925 r. nie przekreśliły tradycji prymasostwa polskiego związanego z Gniezmem. Sam kard. A. Kakowski, zapewne na skutek presji opinii publicznej, nie używał później tytułu „prymasa Królestwa Polskiego”, który przypominał niewolę narodową i dominację Rosji. Tymczasem następca kard. Edmunda Dalbora, młody i inteligentny i nadzwyczaj ruchliwy Prymas Polski, kard. August Hlond, przewodził faktycznie Kościołowi polskiemu. Jego model Akcji Katolickiej przyjął się prawie w całej Polsce, on powołał do życia Radę Społeczną przy Prymasie Polskim, on zorganizował Towarzystwo Chrystusowe dla opieki pastoralnej nad polskimi emigrantami i on przewodniczył Synodowi Plenarnemu w 1936 r. w Częstochowie, gdzie obok niego zasiadało 6 innych metropolitów polskich trzech różnych obrządków. On też wreszcie przewodniczył Konferencjom Episkopatu Polski.

Decydujące wszakże znaczenie dla odrodzenia urzędu Prymasa Polski miały wypadki po 1945 r. Już po 1920 r. profesor Uniwersytetu Jana Kazimierza Władysław Abraham w artykule *Kto jest prymasem Polski?* poddał sugestię unii personalnej Gniezna i Warszawy. Do tej myśli powrócono po śmierci kard. A. Kakowskiego (30 XII 1938), dlatego przez 9 miesięcy w 1939 r. nie obsadzono wakującej stolicy metropolitalnej w Warszawie, Idąc za sugestią kard. A. Hlonda papież Pius XII dekretem z dnia 4 III 1946 r. rozwiązał unię personalną Gniezno–Poznań, trwającą od 1821 r., a unią taką połączył Gniezno z Warszawą. W ten sposób metropolita gnieźnieński, do którego osoby jest przywiązany tytuł prymasa Polski, stał się równocześnie metropolitą stolicy Polski, Warszawy. Ustały więc tarcia między Gniezmem a Warszawą o pierwszeństwo. Co

więcej, ze względu na nadzwyczajną sytuację polityczną w kraju po 1945 r. kard. A. Hlond otrzymał od Piusa XII szerokie, nadzwyczajne uprawnienia kościelne. Korzystając z nich, już w dniu 15 VIII 1945 r. utworzył na Ziemiach Zachodnich i Północnych 5 nowych administracji apostolskich: w Olsztynie, Gdańsku, Gorzowie, Wrocławiu i Opolu. Zdążył jeszcze przed swoją rychłą śmiercią przedstawić Stolicy Apostolskiej kandydatów na licznie wakujące biskupstwa w Polsce. On też, jak się okazało ostatnio, wskazał Stolicy Świętej swego następcę, co było zjawiskiem bez precedensu w kościelnych dziejach Polski.

3. Kard. Stefan Wyszyński – Prymas Polski

Minęły zaledwie 3 tygodnie od śmierci kard. Augusta Hlonda, gdy pap. Pius XII w dniu 12 XI 1948 r. zamianował nowym prymasem Polski dotychczasowego biskupa lubelskiego, Stefana Wyszyńskiego. Miał on wówczas 48 lat, studia z prawa kanonicznego, teologii i katolickiej nauki społecznej, a jako były redaktor „Ateneum Kapłańskiego” duże doświadczenia publicystyczne. Podobnie jak prymas A. Hlond został mianowany *pro hac vice* metropolitą gnieźnieńskim i warszawskim. Chociaż częściej rezydował w Warszawie niż w Gnieźnie, to jednak zawsze akcentował, że jest „prymasem Polski”, a nie „prymasem Królestwa Polskiego” czy metropolitą warszawskim. W tytulaturze na pierwszym miejscu zawsze wymieniał Gniezno, a na drugim stołeczną Warszawę.

W chwili objęcia przezeń urzędu prymasa Polski przewodniczącym Konferencji Episkopatu Polski był kard. Adam Stefan Sapieha, metropolita krakowski, ale po rychłej jego śmierci (1951) przewodnictwo objął prymas Stefan Wyszyński. Ze względu na niezwykle trudną sytuację Kościoła w kraju, związaną z okresem stalinowskim i prawie całkowitą izolacją Kościoła w Polsce od Stolicy Apostolskiej, pap. Pius XII udzielił prymasowi Wyszyńskiemu tak szerokich uprawnień i pełnomocnictw, jakich dotąd nie posiadał żaden z prymasów Polski. Odtąd prymas Polski stał się faktycznym kierownikiem Kościoła polskiego i przeprowadził go szczęśliwie przez trudny okres stalinowski i niemniej trudny okres recepcji reformy Vaticanum II.

Dwukrotnie po długich i niezwykle trudnych rokowaniach doprowadził do podpisania *modus vivendi* między Kościołem a państwem (15 V 1950 / 6 XII 1956). Był to fakt bez precedensu w dziejach Kościoła katolickiego. Była to bowiem pierwsza w dziejach Kościoła katolickiego umowa między Kościołem a państwem ateistycznym i komunistycznym. Umowa ta, jak stwierdza historyk zachodnioniemiecki, Hansjakob Stehle, uratowała Kościół polski od rozbicia i podziału i zapewniła zakonom i Katolickiemu Uniwersytetowi Lubelskiemu przetrwanie i dalszą działalność. W pozostałych demokracjach ludowych na Wschodzie stało się inaczej. Trzeba i to dodać, że w toczących się od kilku lat rozmowach między rządem Polski a Stolicą Świętą prymas Wyszyński miał zawsze niezwykle ważny głos.

Prymas Wyszyński miał decydujący wpływ na obsadę wyższych stanowisk kościelnych w Polsce. To on uzgadniał kandydatów na stolice biskupie i przedstawiał ich Stolicy Świętej do nominacji. To on konsekrował większość biskupów polskich. On własną powagą dokonał sanacji zarządu kościelnego w diecezjach zachodnich i północnych po usunięciu w 1951 r. przez władze państwowe administratorów apostolskich łącznie z diecezją katowicką i krakowską (1952), po usunięciu stąd biskupów przez władze państwowe. Przez te dekryty zdołał uratować jedność Kościoła polskiego. W dwóch wypadkach mianował własną powagą administratorów apostolskich (Płock, Kielce), co zwykle czyni sama Stolica Apostolska. On też uzyskał podobne nominacje w Rzymie dla diecezji szczątkowych na wschodzie Polski (Lubaczów, Drohiczyn i Białystok).

W zakresie sądownictwa kościelnego prymas Wyszyński stworzył najwyższy trybunał kościelny przy Prymasie Polski i instalował kapituły katedralne we Wrocławiu (1952) i we Fromborku na Warmii (1951), przywrócił też do życia szereg kapituł kolegiackich w Polsce. W zakresie duszpasterstwa ogólnopolskiego nie tylko opracował osobiście program Wielkiej Nowenny przed *Sacrum Poloniae Millenium* (1966), ale nadzwyczaj roztropnie wprowadzał w życie w Kościele polskim reformy Vaticanum II. Jako stały

przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski nadawał główny ton polskiemu kaznodziejstwu, różnym formom duszpasterstwa, a przede wszystkim nauczaniu katechetycznemu, z czego chlubi się dzisiejszy Kościół w Polsce.

Żaden z dotychczasowych prymasów nie przeorał tak swymi podróżami, kazaniami i obecnością Polski, jak on.

Ponieważ Statut Konferencji Episkopatu Polski, zatwierdzony przez Stolicę Apostolską, przewiduje, że stałym przewodniczącym tej Konferencji jest Prymas Polski, dlatego należy się spodziewać, że starodawny autorytet Prymasa Polski będzie nadal odgrywał pierwszorzędną rolę w życiu Kościoła i narodu polskiego.

Bezpłatne papierowe wydanie
Biuletynu Archidiecezji Gdańskiej
dostępne także dla
nie skomputeryzowanych:

w Hurtowni Św. Pawła
w Gdańsku-Żabiance
(ul. Bitwy Oliwskiej)

w Księgarni Św. Pawła
w Gdańsku-Oliwie
(ul. Cystersów).

Zapraszamy do lektury!